

[Holstein.]

Man kan for øvrigt her sige, som det ærede Medlem Hr. Povlsen sagde det: men har vi Raad til fuldstændig at lade være? Nej, vi har ikke Raad til at lade være med at tage Stilling til dette Lovforslag, og naar det er gennemført, maa vi ogsaa tage Stilling til Spørgsmaalet om Statstilskud. Jeg anser det for givet, at Rigsdagen ikke vil vedtage Forslaget uden samtidig at anerkende Rimeligheden af, at der gives Statstilskud til denne Undervisning; thi det er klart, at alle de smukke Frugter af det private Initiativ i denne Sag vilde være værdiløse i samme Øjeblik, som de paagældende Kredse fik Indtryk af, at Rigsdagen stillede sig vrangvilligt og ikke vilde give Bidrag.

Hvis Rigsdagen vil være i Pagt med Fremtiden, hvis den vil handle fremsynet paa dette Omraade, hvis den vil forstaa sin Tid og være i Overensstemmelse med Udviklingen, vedtager den dette Lovforslag. Den gør en god Gerning, naar den vedtager dette Lovforslag og de rimelige Tilskud til Universitetsundervisningen, som det forudsætter; men den gør en daarlig Gerning og en overmaade kortsynet Gerning, hvis den efter 12 Aars Drøftelser og trods den Enighed og Forstaaelse af denne Sags Betydning, som findes i alle kompetente Kredse, ligeegyldigt hvilket politisk Parti de tilhører, paa ny lader Sagen ligge og stiller den i Bero, ud i det uvisse paa ubestemt Tid.

Fraenkel: De forskellige Talere har i denne Sag skudt forskellige Synspunkter frem i Forgrunden. Fra en Side er der blevet lagt særlig Vægt paa Nødvendigheden af en Aflastning, som det hedder, af det københavnske Universitet, og hvor stor en Vægt dette Synspunkt har, har vi jo faaet at høre fra forskellige, men mest fra det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen, som jo staar de praktiske Forhold nærmest, og dette Synspunkt er naturligvis fuldstændig berettiget.

Alligevel vil jeg sige, at hvis det ikke var andet, der var Spørgsmaal om, end en mekanisk Aflastning, vilde man muligvis — jeg ved det ikke — kunne finde Veje at gaa, hvor man ikke mødte de økonomiske Vanskeligheder, som man møder paa den her omtalte Vej.

Men ogsaa andre Synspunkter er bragt

frem og skudt i Forgrunden. Man har talt om Konkurrence mellem to Universiteter, man har talt om Kappelstrid og Decentralisation o. s. v. Jeg vil dertil sige: det kommer jo lidt an paa, hvad man forstaaer ved Konkurrence og Decentralisation. Hvis Meningen her fra Aarhus Side og fra deres Side i den københavnske akademiske Verden, som forsvarer at bygge et nyt Universitet op i Aarhus, ikke var andet end, at man bare skal have et Afklask af det københavnske Universitet, saa vilde jeg ogsaa sige, at Planen for mig taber den største Tiltrækning, den har.

Hvad er nemlig saadan et Universitet? Det er jo ikke som det gamle græske Akademi paa Platons og Aristoteles' Tid bare et Sted, hvor ærværdige vise Mænd yder af deres Overflod til nogle Elever, som kommer og vil høre paa dem, men det er jo tillige noget ganske andet: det er Udgangspunktet for en Karrière, det er Udgangspunktet for Stillingen, Embeder, Indtægter, for Indflydelse af enhver Art, til alt det, som Luther saa rigtigt betegner, naar han forklarer Bønnen om det daglige Brød.

Og set ud fra det Synspunkt maa der jo gøre sig en bestemt Betragtning gældende. Det hænder i et Fag, at der uddannes paa saadant et Universitet et System, det hænder ogsaa, endda ikke saa sjældent, at Systemet forbener, og saa hænder det undertiden, at nogle af dem, der studerer i dette Fag, ser det og vil bryde det forældede System. Men det er umuligt at gøre det udefra. Det er endogsaa ganske overordentlig vanskeligt at gøre det indefra. Vi har jo set i det Fag, jeg tænker nærmest paa, mit eget Fag, Økonomikken, en ganske overordentlig fremragende Universitetslærer, anerkendt og søgt af alle studerende, gaa fra det hele, alene fordi hans System, hans Synsmaade, slet ikke passede i det øvrige; det øvrige vilde ikke rette sig efter ham, og som Følge deraf gik han.

Se, dette hænder jo, som sagt, og vi har al mulig Grund til at lægge Mærke til det, navnlig i det Fag, jeg tilhører, for vi ser de praktiske Virkninger heraf saa at sige daglig i Livet herinde. Jeg hører ingen betydningsfulde økonomiske Debatter her, uden at jeg ser den triste Slagskygge fra, hvad man kalder Systemet fra Universitetet, kaste sig ud over Salen. De mest velmenende Mænd, ogsaa dygtige Mænd,